Als doktertje spelen niet leuk meer is

Meer meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen, op steeds jongere leeftijd

KIM HERBOTS
BRUSSEL

Een 16-jarige jongen heeft op school enkele tienermeisjes seksueel misbruikt (*DM 22/11*). Het is een bericht dat stilaan niet meer uitzonderlijk is. Ook in de vertrouwenscentra neemt het aantal meldingen van jonge daders toe. 'Tegenwoordig krijgen we de vraag om achtjarigen te behandelen.'

Kinderpsychiater Peter Adriaenssens liet recent op een studiedag optekenen "dat het seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen jongeren gestegen is".

Hij had de woorden nog maar net uitgesproken of in het Limburgse internaat Den Heuvel brak een schandaal uit: negentien meldingen van misbruik. De daders zijn 14 en 15. Gisteren kwam dan het nieuws van een 16-jarige die een school binnendrong en zich daar vergreep aan leeftijdsgenoten. Adriaenssens lijkt een punt te hebben.

De blijkt ook uit de cijfers. Omdat de provinciale vertrouwenscentra het aantal meldingen zagen toenemen, startten ze twee jaar geleden met een aparte registratie van jonge daders. In 2010 waren er 161 meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag door een minderjarige buiten het gezin om. Vorig jaar waren dat er al 186. Binnen het gezin bleef het aantal zo goed als stabiel op 110.

Ernstige dossiers

Ook de centra die jonge daders van seksueel misbruik behandelen, zien hun werk toenemen. Exit in Brugge had tot een voor een paar jaar gemiddeld 20 plegers per jaar onder zijn hoede. Nu zijn er 40. Ook bij het Brusselse I.T.E.R werden in 2012 al 52 tieners behandeld. Vorig jaar waren dat er 39. De meeste kinderen worden doorverwezen via een jeugdrechtbank of vertrouwenscentrum. Het gaat dus om ernstige dossiers.

"We merken dat er de laatste jaren vaker kinderen van tien, negen of zelfs acht jaar doorgestuurd worden", zegt Els Vandecasteele van Exit. "Dan kunnen wij eigenlijk niet veel doen. Op die leeftijd moet je aan het gezin werken, niet aan de dader. Kun je een achtjarige verantwoordelijk stellen voor zijn daden?"

Hamvraag is: nemen de meldingen toe of neemt het misbruik toe? Volgens experts is dat een vraag die niet beantwoord kan worden. Verbanden met meer porno in de maatschappij of het internet zijn in ieder geval nooit wetenschappelijk bewezen –tenzij het gaat om erg jonge kinderen (- 12 jaar) en veelvuldige blootstelling.

> 'Wij krijgen meer kinderen van acht over de vloer. Dan moet je aan het gezin werken, niet aan de dader'
>
> ELS VANDECASTEELE
> BEHANDELCENTRUM EXIT

"We hebben heel lang kinderen beschouwd als onschuldige wezens", zegt Stef Anthoni, directeur van het Antwerpse vertrouwenscentrum. "Daardoor bleven een aantal dingen onopgemerkt of werden ze onder de mat geveegd. Maar de positie van kinderen en jongeren in de maatschappij is veranderd. Denk maar aan de GAS-boetes, de discussie over het jeugdsanctierecht.... Het besef is er dat niet alleen volwassenen dingen verkeerd doen. Combineer dat met de grotere alertheid voor seksueel misbruik en het is logisch dat het aantal meldingen stijgt."

Experimenteergedrag

Al moeten we ervoor opletten dat we niet doorschieten. Begin oktober verspreidde het onderwijstijdschrift *Klasse* een plan van aanpak onder Vlaamse leerkrachten. Het veld heeft namelijk de grootste moeite om uit te maken wat nog kan en wat niet. Wat met twee kleuters die in elkaar broekje zitten of met tongzoenende tieners in de toiletten?

Ook de vertrouwenscentra krijgen soms meldingen van wat zij als normaal experimenteergedrag beoordelen. "Maar de grens is dun", zegt Anthoni. "Het thema is zo aanwezig in de samenleving dat ouders zich soms zorgen maken bij situaties die niet zorgwekkend zijn." Een jongen die in de kleedkamer van de meisjes gluurt hoeft op zich bijvoorbeeld geen probleem te zijn. Gluurt hij elke dag dan is het een andere zaak.

"Daarenboven is het ook niet altijd even evident om uit te maken wie slachtoffer is en wie dader", meent Vandecasteele. "Als er een groot leeftijdsverschil is, is het nogal evident. Maar als de ene veertienjarige de andere pijpt in het fietsenhok en de ene gaat dat thuis vertellen, wat doe je dan? Op dit moment hebben wij een paar jongeren in behandeling waarvan ik niet kan zeggen of ze nu dader of slachtoffer zijn."

Het goede nieuws: therapie werkt behoorlijk. Internationaal onderzoek heeft aangetoond dat de helft van de daders zijn leven betert. Veertig procent pleegt nog steeds criminele feiten, maar dan van andere aard, en slechts tien procent blijft hangen in de seksuele delinquentie.

Reportage Beroemde hotelschool Ter Duinen uit Koksijde wint eerste plantaardige kookwedstrijd

Nieuwe chef doet het vegetarisch

Geen vlees of vis voor de 'Chef van de toekomst', zo meent de veggie-vzw EVA. Daarom organiseerde ze een vegetarische kookwedstrijd. De keuken-brigade uit Koksijde ging met alle eer lopen.
Sara Vandekerckhove

De winnende ploeg van hotelschool Ter Duinen is druk bezig met de pompoenrisotto. Chef Amber Adriaansen (18) staat uiterst rechts. © YANN BERTRAND

Op het menu van de 'chef van de toekomst' staan geen gekarameliseerde varkenswangen of gegrilde tonijn. Wel bloemkooltorentjes, gegrilde tempé en chocoladecake met soja. Op de Horeca Expo in Gent strijden Ter Duinen uit Koksijde, ColomaPlus uit Mechelen en het Theresia Instituut uit Deinze voor de titel. Elk team levert drie jonge chefs. De opdracht: bereid een plantaardig, gastronomisch driegangenmenu.

Smalend

Gefocust knutselen de koks ingewikkelde creaties op de borden. Van aardpeerzalfjes tot risotto met vanillegin en gerookte kastanjes. "Het vergt best wat creativiteit om een lekkere veganistische maaltijd klaar te maken", zegt chef Amber Adriaansen (18) van Ter Duinen. Jong, maar vlot en vastberaden. "Op school werd er eerst smalend gedaan over onze vegetarische plannen, maar toen de andere leerlingen zagen wat we gingen koken, waren ze best onder de indruk."

De wedstrijd is een initatief van de belangenverenigingen voor vegetariërs EVA vzw (Ethisch Vegetarisch Alternatief) en Planète Vie. "We willen hotelscholen aanmoedigen om vegetarisch of veganistisch te koken", zegt Tobias Leenaert van EVA vzw. "Op die manier kunnen de jonge chefs zelf ervaren hoe veelzijdig deze keuken is. Bovendien merken we dat er ook een vraag is vanuit de hotelscholen zelf. Sommige overwegen zelfs om een vak 'vegetarisch koken' in te voeren."

Vegetarisme zit in de lift, zo bewijst onder meer het succes van 'donderdag veggiedag'. Niet alleen universiteiten houden het op donderdag ondertussen vlees- en visvrij, ook bedrijven volgen de trend. "Steeds meer firma's nemen contact met ons op", zegt Leenaert. "Ze beseffen dat een vegetarisch alternatief heel wat voordelen met zich meebrengt. Het is duurzaam, gezond én het is een pak goedkoper. Dat spreekt bedrijven aan." In ons land eten ruim 350.000 mensen zo goed als geen vlees. Evenveel anderen noemen zichzelf partime vegetariër. "Dat is ongeveer 12 procent van de Vlamingen", rekent Lenaert. "Een groep die zeker nog zal groeien."

Echt simpel lijkt veganistische gastronomie niet. De drie brigades hangen zwetend boven de kleurrijke creaties. Chefs van de toekomst zijn ze zeker. Geen papieren schets die het dresseren makkelijker moet maken, wel een digitale foto op de iPhone. "Zonder eieren of boter koken, het is niet gemakkelijk", zucht Brent Sonck van de hotelschool in Mechelen. Hij kookt stiekem liever met vlees en vis. "Dat blijft het leukst", lacht hij. "Maar het is interessant om het eens zonder te proberen. In de toekomst ga ik zeker nog vegetarische gerechtjes maken."

> 'De hotelscholen vragen zelf om initiatieven als de 'Chef van de toekomst'-wedstrijd. Sommige scholen overwegen zelfs om een vak 'vegetarisch koken' in te voeren'
>
> TOBIAS LEENAERT
> EVA VZW

Gerookte bloemkool

De jury is alvast onder de indruk. "Het niveau van de jongeren heeft me verrast", zegt Philippe Van den Bulck, de veggie-chef op de kookzender Njam. "Ondanks alle beperkingen hebben ze mooie gerechten afgeleverd. Mijn favoriet? De gerookte bloemkool van Deinze."

Het is uiteindelijk Ter Duinen die met de eerste prijs gaat lopen. Deinze wordt tweede, Mechelen derde. Als beloning mag Amber met haar team enkele weken stage lopen in het tweesterrenrestaurant Chalet de la Forêt.

Het hoofdgerecht van het winnende team, de risotto met vanillegin en red-curry-pompoen, wordt opgenomen in het assortiment van Delitraiteur, dat zich specialiseert in kant-en-klare kwaliteitsvoeding. "Fantastisch", glundert Amber. "Dit is de ultieme bekroning. Ik kan niet wachten tot de stage. Of ik nu alle vlees en vis ga bannen? Nee, daarvoor eet ik het veel te graag."

Op internet zijn het altijd solden

Onlineverkoop trekt zich niets aan van sperperiodes

SOFIE VANLOMMEL
BRUSSEL

De solden zijn begraven, lang leve de solden. Want met een onlineverkoop die jaar na jaar groeit, zijn de traditionele afprijzingen een anachronisme geworden. 'Twintig procent korting, die vind je op internet altijd.'

Een truitje van het Italiaanse luxelabel Marni "met een tekeningetje". De enige Vlaamse fashionista die naam waardig – want een eigen kledinglijn, blog en tv-programma op haar naam – weet al welke stukken ze deze solden wil scoren. "En dan zijn er nog een stuk of drie paar schoenen die ik in de gaten houd, maar die mij de volle prijs niet waard zijn." Tiany Kiriloff is "een grote fan. Ik ben een echte soldenshopper. Ik houd van designerkleding, en ik weet dat die prijzen op zich verantwoord zijn als je naar het ontwerp, het product en de kwaliteit kijkt. Maar ik wacht liever tot de prijzen gezakt zijn tot een niveau dat ik ze mij kan veroorloven."

Kat uit de boom

Daarom, niet drummen op de Nieuwstraat, niet touwtrekken om een handtas: Kiriloff mijdt de meute, kijkt de kat uit de boom en wacht op de 60 procent korting. Zoals die glitterschoenen van de Givenchy: 700 euro waard, slechts voor een derde van die prijs aangeschaft. "Die heb ik online gekocht, zoals zoveel spullen. Volgens mij knelt vooral daar het schoentje: online beginnen de grote afprijzingen veel vroeger. Dus in die zin denk ik dat het een voordeel is voor de zelfstandige winkeliers: nu kunnen zij daarop inspelen."

De virtuele shopper, de klant die kleding komt passen en ze dan goedkoper via internet aanschaft, vormt volgens woordvoerder Peter Vandenberghe van de belangenvereniging van de Belgische dienstensector Comeos nog geen grote bedreiging. "Maar we houden het scherp in de gaten."

> 'Afschaffing van de sperperiode is voordeel voor winkeliers'
>
> TIANY KIRILOFF

Op Europees vlak, waar de waarde van de e-handel dit jaar de kaap van 100 miljard heeft gerond, hinken de Belgen achterop. Uit een recent rapport van Ernst and Young blijkt dat de Belg slechts 18 procent van alle aankopen online doet. In de rest van West-Europa is dat aandeel gemiddeld dubbel zo groot. Maar de Belg beent bij: volgens Comeos wordt er elke maand gemiddeld 163 euro op het net uitgegeven, een kwart meer dan een jaar geleden. De helft van de duizend bevraagden zei online te shoppen, een op zes doet dat elke maand. "Voor Belgische winkels bedraagt de onlineverkoop slechts 1 tot 4 procent van hun omzet", relativeert Peter Vandenberghe. Dat het online-aanbod van die Belgische winkels zeer beperkt is, vertelt hij er niet bij.

Ik winkel om te ontspannen, zegt Sofie Valkiers, beheerder en blogger van de website Fashionata. "Niet om te graaien. Tijdens de koopjesperiode mijd ik de grote ketens, ik begrijp niet wat je daar bij te winnen hebt. Als de dure, grote boetieks fel afprijzen ga ik wel eens kijken. Zo heb ik een rokje van See by Chloé van 600 euro voor zo'n 200 euro kunnen kopen. Dat is voor mij genieten. Maar voor kleine kortingen vind ik het niet de moeite om een winkel binnen te stappen. Twintig tot dertig procent korting, die vind je op internet altijd."

Valkiers denkt niet dat het internet de kleine zelfstandige helemaal over de rand zal duwen. "Dat hoop ik toch. Ik betaal zelf liever een beetje meer in winkels waar ik goed geholpen word. Materialen kunnen voelen, winkels waar je bijna een persoonlijke band mee hebt, dat kan internet niet vervangen."

Voor de consument is het sneuvelen van de sperperiode in elk geval een goede zaak, meent ook Kiriloff. "Je kan als kleine zelfstandige ook handig met een rekje afgeprijsde kleding mensen binnen lokken. Het is gewoon een kwestie van creatief zijn."

Ingebakken solden

Ook binnen Comeos zijn er winkeliers die voorstanders zijn van het afschaffen van de sperperiode, zegt Vandenberghe. "Sommige mensen zien het als een belemmering, anderen als een bescherming. Het enige dat wij vragen is duidelijkheid, want die is er eigenlijk nog altijd niet." Hoe dan ook wordt het op 3 januari over de koppen lopen, voorspelt hij. "De solden, dat zit er zo ingebakken dat het een sociaal gebeuren geworden is. Mensen zitten daar echt op te wachten. Het enige dat het verdwijnen van de sperperiode volgens ons verandert, is dat je kortingen nu ook mag afficheren. Want laten we wel wezen: via koppelverkoop, dat de laatste jaren steeds populairder werd, en het geven van kortingen aan wie er om vraagt (de zogenaamde 'fluistersolden', svl), wist iedereen dat er ook voor de solden werd afgeprijsd."

Stevenen we nu dan af op een onbeperkte prijzenslag? Vandenberghe denkt van niet. "In januari en juli zullen de prijzen ook het laagst blijven, want alleen dan mag je met verlies verkopen. Handelaars kijken naar elkaar. Als iemand een schot voor de boeg geeft, zal de rest wel volgen. In Nederland zijn de echte forse kortingen helemaal verwaterd, de solden stellen daar niet veel meer voor."

TOCH NOG?

Welles-nietes over de sperperiode

Volgens minister van Middenstand Laruelle (MR) verandert de uitspraak van het Hof van Cassatie niets aan de praktijk. "Juist omdat de sperperiode de eerlijke concurrentie tussen de ketens en de zelfstandige handelaars handhaaft, moet zij behouden blijven." De sperperiode is helemaal niet in strijd met de Europese regelgeving, meent Laruelle. Europa zegt dat een sperperiode enkel geoorloofd is als die de consumenten beschermt en niet de winkeliers. Laruelle ziet dat anders. "De sperperiode maakt deel uit van de Europese doelstelling 'Think Small First': zij beantwoordt aan de bezorgdheden van kleinere ondernemingen, in dit geval van de kleine handelaars." Net als Unizo wijst de minister erop dat het Cassatiehof zich op een oude wet op de handelspraktijken baseert. Comeos, de Belgische vereniging van de dienstensector, is het daar niet mee eens. In de nieuwe wetgeving op de marktpraktijken uit 2010 staat de bescherming van de kleinere modewinkels centraal en niet langer de consument. Dat botst dus met de Europese richtlijn, hoewel Laruelle ook hier het tegendeel beweert. Minister van Consumentenzaken Vande Lanotte (sp.a) zou vandaag klaarheid moeten scheppen. (SVL)

Oud-strijders willen N-VA niet op meeting

BRUSSEL – De Vaderlandslievende Verenigingen van Antwerpen en Omgeving, de verenigingen van oud-strijders, willen in de toekomst geen herdenkingsplechtigheden meer houden voor hun tijdens de oorlog omgekomen strijdmakkers als daar N-VA'ers op aanwezig zijn. Dat zegt de Antwerpse regionale zender atv op basis van een brief van de oud-strijders. "De N-VA is geen democratische partij", klinkt het volgens atv. "Ze is wel democratisch aan de macht gekomen, doch wij herinneren eraan dat de N-VA haar oorsprong vindt in het Vlaams Nationaal Verbond (VNV) van tijdens de oorlog."

Volgens een woordvoerder van de oud-strijders hebben zij aan hun strijdmakkers beloofd altijd het gevecht "tegen dictatuur en voor democratie" te zullen voortzetten. Bovendien vinden de oud-strijders het hun plicht om de plechtigheden in ere te houden, "maar niet samen met een partij die voor de splitsing van België is, waartegen wij hebben gevochten". N-VA-voorzitter Bart De Wever wilde nog niet inhoudelijk reageren op de brief, tot hij die ook zelf van de oud-strijders heeft ontvangen. "Als ze mij iets te vertellen hebben, de deur van het Schoon Verdiep staat altijd open." (BELGA)

Geneesmiddelengebruik kinderen en jongeren stijgt met 15 procent in 5 jaar

BARBARA DEBUSSCHERE
BRUSSEL

Tussen 2007 en 2011 zijn kinderen en jongeren onder de achttien 15 procent meer medicijnen gaan slikken. 'Ouders eisen direct pillen', reageert professor huisartsen-geneeskunde Jan De Maeseneer van de Universiteit Gent.

Vooral refluxremmers (+52%), pillen tegen psychoses en schizofrenie (+37%) en adhd-medicatie (+35%) zitten enorm in de lift, zo laten de cijfers van het Riziv zien. Jaarlijks worden nu meer dan 3 miljoen maagzuurremmers voorgeschreven aan kinderen. Vooral baby's jonger dan 1 jaar nemen de middelen meer en meer. Tussen 2007 en 2011 steeg het aandeel in die groep met 15 procent. Refluxremmers zijn zo geklommen van de tiende naar de zevende plaats in de top 15. Specialisten wijzen erop dat reflux niet altijd meteen om een remmer vraagt en kinderen kleinere porties geven al kan helpen.

Ook psychologen uiten al een tijd de kritiek dat te veel kinderen te snel medicijnen tegen zogenaamde gedragsstoornissen voorgeschreven krijgen. De nieuwe cijfers bevestigen dat. De antipsychosemiddelen kwamen in 2007 nog niet voor in de toptien van het Riziv, nu staan ze op de 13de plaats. Vorig jaar kregen 13.963 kinderen die middelen voorgeschreven, waaronder 643 kleuters. Daarnaast nemen naar schatting 66.000 Vlaamse kinderen rilatine tegen adhd.

> +52% reflux- of maagzuurremmers voor kinderen

Arts onder druk

Onder andere psychoanalytici Paul Verhaeghe en Stijn Vanheule (UGent) klagen die problematiek al enkele jaren aan. Ze wijzen erop dat 'normaal gedrag' veel te snel geproblematiseerd wordt waardoor een kind zeer snel het etiket van een 'ziekte' – en medicijnen – meekrijgt. Meestal is dat in het belang van de ouders, die daardoor gerustgesteld zijn, maar niet in belang van het kind, zo luidt hun betoog.

Professor huisartsengeneeskunde Jan De Maeseneer (UGent) vreest dat die 'trend' ook doorwerkt voor andere aandoeningen. "Ik zie twee factoren die de forse toenames aanzwengelen. Een ervan is zeker veel te snelle overdiagnostiek. We zien dat ouders artsen onder druk zetten om snel een pil voor te schrijven voor zaken die helemaal niet abnormaal zijn, zoals een kind dat eens wat vaker weent of een periode slecht slaapt. We moeten ons eens gaan afvragen hoe het komt dat we zelfs geen tijd meer hebben om voor een ziek kind te zorgen. Het moet direct genezen zijn met een pil. Die houding is schadelijk, zeker voor jonge kinderen onder de drie jaar. Vooral wanneer het gaat om problemen die niet medisch zijn, zoals een kind dat onrustig is, grijpt men meteen naar de psychofarmaca", zegt de expert.

Slechte lucht

Daarnaast speelt een betere diagnose, wat enkel positief is. "Wanneer we astma sneller zien, komt dat het kind net ten goede", zegt De Maeseneer.

Sommige aandoeningen zoals astma en diabetes, waarvoor het medicijngebruik met respectievelijk 21 en 24 procent toenam, nemen ook daadwerkelijk toe onder jonge kinderen, onder andere door de luchtvervuiling en slechte eet-en leefgewoontes.